

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro
2016 m. d.
įsakymu Nr. V-

**2014–2020 METŲ EUROPOS SAJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ
PROGRAMOS 8 PRIORITETO „SOCIALINĖS ĮTRAUKTIES DIDINIMAS IR KOVA SU
SKURDU“ ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS NR. 08.4.2-ESFA-V-613 „SVEIKO SENĖJIMO
SKATINIMO INICIATYVOS“ PROJEKTŲ FINANSAVIMO SĄLYGŲ APRAŠAS**

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonės Nr. 08.4.2-ESFA-V-613 „Sveiko senėjimo skatinimo iniciatyvos“ projektų finansavimo sąlygų aprašas (toliau – Aprašas) nustato reikalavimus, kuriais turi vadovautis pareiškėjai, rengdami ir teikdami paraiškas finansuoti iš Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamus projektus (toliau – paraiška) pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, patvirtintos Europos Komisijos 2014 m. rugsėjo 8 d. sprendimu Nr. C(2014)6397 (toliau – Veiksmų programa) 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ 8.4.2 konkretaus uždavinio „Sumažinti sveikatos netolygumus, gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms ir skatinti sveiką senėjimą“ įgyvendinimo priemonės Nr. 08.4.2-ESFA-V-613 „Sveiko senėjimo skatinimo iniciatyvos“ (toliau – Priemonė) finansuojamas veiklas, projektų vykdytojai, įgyvendindami pagal Aprašą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamus projektus (toliau – projektas), taip pat institucijos, atliekančios paraiškų vertinimą, atranką ir projektų įgyvendinimo priežiūrą.

2. Aprašas yra parengtas atsižvelgiant į:

2.1. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, patvirtintos 2014 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos sprendimu, 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ 8.1.3 konkretaus uždavinio „Pagerinti sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms bei sumažinti sveikatos netolygumus“ ir 8.4.2 konkretaus uždavinio „Sumažinti sveikatos netolygumus, gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms, ir skatinti sveiką senėjimą“ priemonių įgyvendinimo planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-783 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, patvirtintos 2014 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos sprendimu, 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ 8.1.3 konkretaus uždavinio „Pagerinti sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms bei sumažinti sveikatos netolygumus“ ir 8.4.2 konkretaus uždavinio „Sumažinti sveikatos netolygumus, gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms, ir skatinti sveiką senėjimą“ priemonių įgyvendinimo plano ir nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo“;

2.2. Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Projektų taisyklės);

2.3. 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos administravimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. spalio 3 d. nutarimu Nr. 1090

„Dėl 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Veiksmų programos administravimo taisyklės);

2.4. 2014–2020 m. rekomendacijas dėl projektų išlaidų atitikties ES struktūrinių fondų reikalavimams (aktuali redakcija, galiojanti nuo 2014-07-04, paskelbta www.esinvesticijos.lt);

2.5. Sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. V-825 „Dėl Sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“ (toliau – Sveiko senėjimo užtikrinimo veiksmų planas);

2.6. Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos patvirtinimo“;

2.7. 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Sveikata visiems“ tarpinstitucinį veiklos planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 293 „Dėl 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Sveikata visiems“ tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“.

3. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Aprašo 2 punkte nurodytuose teisės aktuose ir Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų veiksmų programą, taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 528 „Dėl atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą“.

4. Priemonės įgyvendinimą administruoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Ministerija) ir viešoji įstaiga Europos socialinio fondo agentūra (toliau – Įgyvendinančioji institucija).

5. Pagal Priemonę teikiama finansavimo forma – negrąžinamoji subsidija.

6. Projektų atranka pagal Priemonę bus atliekama valstybės projektų planavimo būdu.

7. Pagal Aprašą projektams įgyvendinti numatoma skirti iki 4 574 938,00 eurų (keturių milijonų penkių šimtų septyniasdešimt keturių tūkstančių devynių šimtų trisdešimt aštuonių eurų), iš kurių iki 3 888 697,00 eurų (trijų milijonų aštuonių šimtų aštuoniasdešimt aštuonių tūkstančių šešių šimtų devyniasdešimt septynių eurų) – ES struktūrinio fondo – Europos socialinio fondo (toliau – ESF) lėšos, iki 686 241,00 eurų (šešių šimtų aštuoniasdešimt šešių tūkstančių dviejų šimtų keturiasdešimt vieno euro) – Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos. Iš šios sumos iki 498 668,00 eurų (keturių šimtų devyniasdešimt aštuonių tūkstančių šešių šimtų šešiasdešimt aštuonių eurų), iš kurių iki 423 868,00 eurų (keturių šimtų dvidešimt trijų tūkstančių aštuonių šimtų šešiasdešimt aštuonių eurų) – ESF lėšos ir iki 74 800,00 eurų (septyniasdešimt keturių tūkstančių aštuonių šimtų eurų) – Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, sudaro veiklos lėšų rezervą. Veiklos lėšų rezervas galės būti paskirstomas tik atlikus veiklos peržiūrą, jei iki 2018 m. pabaigos pasiekiamos veiklos peržiūros plane nurodytos Veiksmų programos prioriteto rodiklių tarpinės reikšmės.

8. Priemonės tikslas – remiant sveiką senėjimą skatinančias intervencijas stiprinti vyresnio amžiaus asmenų sveikatą prailginant jų sveiką ir produktyvų amžių, tokiu būdu mažinant neigiamą sveikatos sutrikimų poveikį gyvenimo kokybei, savarankiškumui ir nepriklausomumui bei atitinkamai užkertant kelią šių asmenų socialinės atskirties ir skurdo rizikai.

9. Pagal Aprašą remiamos šios veiklos, skirtos vyresnio amžiaus asmenų sveikatai stiprinti prailginant jų sveiką ir produktyvų amžių:

9.1. metodikų, rekomendacijų ir pan., skirtų pagyvenusių žmonių sveikatai stiprinti ir ligų profilaktikai, parengimas, tobulinimas, įdiegimas į praktiką;

9.2. mokymo programų profesinės sveikatos srityje parengimas ir mokymui reikalingos infrastruktūros sukūrimas;

9.3. kvalifikacijos tobulinimo kursų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistams apie pagyvenusių žmonių sveikatos išsaugojimą, stiprinimą ir ligų profilaktiką organizavimas, profesinės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimo ir gebėjimų stiprinimo sveiko senėjimo,

ergonomiškai saugios darbo aplinkos užtikrinimo, profesinės sveikatos ir darbo medicinos ir pan. srityse organizavimas;

9.4. informacinių leidinių, vaizdo ir garso medžiagos, socialinės reklamos sveiko senėjimo, vyresnio amžiaus žmonių psichikos sveikatos bei profesinės sveikatos priežiūros tematika parengimas, leidimas ir platinimas, informacijos sklaidimas, viešinimas, konferencijų ir renginių organizavimas;

9.5. vyresnio amžiaus žmonių mitybos ir fizinio aktyvumo tyrimų (apklausų) atlikimas;

9.6. gerosios užsienio praktikos senatvinės silpnaprotystės profilaktikos srityje, skatinant vyresnio amžiaus žmonių fizinį aktyvumą, sklaida (pritaikymas ir įdiegimas) Lietuvoje. informacijos sklaidai parengimas, informacijos sklaida, visuomenės švietimas sveikatos profilaktikos, pagrindinių rizikos veiksnių bei sveikatai palankių prekių ir paslaugų temomis.

10. Pagal Aprašą remiamų veiklų valstybės projektų sąrašą numatoma sudaryti iki 2016 m. gruodžio mėn. 31 d.

II SKYRIUS REIKALAVIMAI PAREIŠKĖJAMS IR PARTNERIAMS

11. Pagal Aprašą galimi pareiškėjai ir partneriai yra:

Veiklos Nr. (Aprašo punktas)	Veikla	Galimi pareiškėjai	Galimi partneriai
9.1	Metodikų, rekomendacijų ir pan., skirtų pagyvenusių žmonių sveikatai stiprinti ir ligų profilaktikai, parengimas, tobulinimas, įdiegimas į praktiką	Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras	Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras; Higienos institutas
9.2	Mokymo programų profesinės sveikatos srityje parengimas ir mokymui reikalingos infrastruktūros sukūrimas	Higienos institutas	-
9.3	Kvalifikacijos tobulinimo kursų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistams apie pagyvenusių žmonių sveikatos išsaugojimą, stiprinimą ir ligų profilaktiką organizavimas, profesinės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimo ir gebėjimų stiprinimo sveiko senėjimo, ergonomiškai saugios darbo aplinkos	Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras; Higienos institutas; Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras; Sveikatos apsaugos ministerija; Vilniaus universitetas; Lietuvos sveikatos mokslų universitetas; Klaipėdos universitetas	Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras; Higienos institutas; Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras; Sveikatos apsaugos ministerija; Vilniaus universitetas; Lietuvos sveikatos mokslų universitetas; Klaipėdos universitetas

	užtikrinimo, profesinės sveikatos ir darbo medicinos ir pan. srityse organizavimas		
9.4	Informacinių leidinių, vaizdo ir garso medžiagos, socialinės reklamos sveiko senėjimo, vyresnio amžiaus žmonių psichikos sveikatos bei profesinės sveikatos priežiūros tematika parengimas, leidimas ir platinimas, informacijos sklaidimas, viešinimas, konferencijų ir renginių organizavimas	Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras; Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras; Valstybinis psichikos sveikatos centras; Higienos institutas; Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba	Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras; Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras; Valstybinis psichikos sveikatos centras; Higienos institutas; Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba
9.5	Vyresnio amžiaus žmonių mitybos ir fizinio aktyvumo tyrimų (apklausų) atlikimas	Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras	Vilniaus universitetas; Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
9.6	Gerosios užsienio praktikos senatvinės silpnaprotystės profilaktikos srityje, skatinant vyresnio amžiaus žmonių fizinį aktyvumą, sklaida (pritaikymas ir įdiegimas) Lietuvoje.	Lietuvos sporto universitetas	-

12. Pareiškėju (projekto vykdytoju) ir partneriu gali būti tik juridiniai asmenys. Pareiškėju (projekto vykdytoju) ir partneriu negali būti juridinių asmenų filialai arba atstovybės.

13. Pareiškėjas (projekto vykdytojas) yra tiesiogiai atsakingas už projekto parengimą, įgyvendinimą ir rezultatus nepriklausomai nuo to, ar pareiškėjas (projekto vykdytojas) projektą įgyvendina vienas, ar kartu su partneriais.

III SKYRIUS PROJEKTAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

14. Projekto veiklos (tarp jų ir viešieji pirkimai) gali būti pradėtos vykdyti prieš projektų sutarčių pasirašymą pareiškėjui prisiėmus visišką atsakomybę už veiklą ir jų įgyvendinimui skirtų išlaidų tinkamumą. Paraiškos dėl projekto finansavimo vertinimo metu nustačius, kad veikla ir (ar) jai įgyvendinti skirtos visos/dalis išlaidų yra netinkamos finansuoti, patirtas išlaidas pareiškėjas apmoka iš savo lėšų.

15. Projektas turi atitikti Projektų taisyklių 10 skirsnyje nustatytus bendruosius reikalavimus.

16. Projektas turi atitikti šiuos specialiuosius projektų atrankos kriterijus:

16.1. siekti Sveiko senėjimo užtikrinimo veiksmų plano 1 priedo („Sveikos gyvensenos ir kitų profilaktinės sveikatos priežiūros paslaugų plėtros krypties aprašas“) 17 punkte iškelto tikslo, 18 punkte nustatyto uždavinio ir įgyvendinti 29.1 ir (arba) 29.2 ir (arba) 29.6 ir (arba) 29.8 papunkčiuose numatytas priemones, ir (arba)

16.2. siekti Sveiko senėjimo užtikrinimo veiksmų plano 2 priedo („Griuvimų prevencijos krypties aprašas“) 7 punkte iškelto tikslo, 8 punkte nustatyto uždavinio ir įgyvendinti 11.1 ir (arba) 11.3 papunkčiuose numatytas priemonės (nustatytas veiklas ir projektų vykdytojus), ir (arba)

16.3. siekti Sveiko senėjimo užtikrinimo veiksmų plano 3 priedo („Psichikos sveikatos gerinimo krypties aprašas“) 12 punkte iškelto tikslo, 13 ir 14 punktuose nustatytų uždavinių ir įgyvendinti 22.2 ir (arba) 22.4 ir (arba) 23.2 papunkčiuose numatytas priemonės (nustatytas veiklas ir projektų vykdytojus), ir (arba)

16.4. siekti Sveiko senėjimo užtikrinimo veiksmų plano 4 priedo („Sveikatai palankių sąlygų darbe kūrimo skatinimo krypties aprašas“) 21 punkte iškelto tikslo, 22 punkte nustatyto uždavinio ir įgyvendinti 32.1 ir (arba) 32.4 ir (arba) 32.5 papunkčiuose numatytas priemonės (nustatytas veiklas ir projektų vykdytojus).

17. Aprašo 9.5 punkte įvardytą veiklą galima pasirinkti tik tuo atveju jei kartu pasirenkama vykdyti ir 9.4 papunktyje įvardyta veikla.

18. Pagal šį Aprašą nefinansuojami didelės apimties projektai.

19. Teikiamų pagal Aprašą projektų įgyvendinimo trukmė turi būti ne ilgesnė kaip 48 mėnesiai nuo projekto sutarties pasirašymo dienos.

20. Tam tikrais atvejais dėl objektyvių priežasčių, kurių projekto vykdytojas negalėjo numatyti Paraiškos pateikimo ir vertinimo metu, Projektų taisyklių nustatyta tvarka projekto vykdymo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip iki 2023 m. spalio 1 d., tačiau visais atvejais visi projekte numatyti rodikliai turi būti pasiekti ir už juos atsiskaityta ne vėliau kaip iki 2023 m. spalio 1 d.

21. Projekto veiklos turi būti vykdomos Lietuvos Respublikoje ir (arba) kitose ES valstybėse narėse, jei jas vykdamas sukurti produktai, rezultatai ir nauda atitenka Lietuvos Respublikai.

22. Tinkama projektų tikslinė grupė yra vyresnio amžiaus asmenys, kaip apibrėžta Sveiko senėjimo užtikrinimo veiksmų plano 1 punkte. Įgyvendinant Aprašo 9.3 papunktyje nurodytą veiklą, tikslinė grupė yra asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, profesinės sveikatos specialistai.

23. Projektu turi būti siekiama žemiau išvardytų stebėsenos rodiklių, kurių skaičiavimo aprašai patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 783 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, patvirtintos 2014 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos sprendimu, 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ 8.1.3 konkretaus uždavinio „Pagerinti sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms bei sumažinti sveikatos netolygumus“ ir 8.4.2 konkretaus uždavinio „Sumažinti sveikatos netolygumus, gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms, ir skatinti sveiką senėjimą“ priemonių įgyvendinimo plano ir nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo“ (kartu su 2015 m. rugpjūčio 18 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-972):

Eil. Nr.	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Pasirenkamas vykdamas veiklą (-as) Nr. (nurodomi atitinkami šio Aprašo punktai)
1.	R.N.641	„Vyresnių nei 60 metų asmenų dalis nuo visų sveikatos mokymo renginiuose dalyvaujančių asmenų“	9.4
2.	R.N.642	„Fiziškai aktyvių asmenų dalies 65–74 metų amžiaus asmenų grupėje padidėjimas“	9.4, 9.5, 9.6
3.	R.N.643	„65 metų ir vyresnių asmenų, paskiepytų nuo gripo, dalis“	9.4
4.	R.N.680	„55 metų amžiaus ir vyresnių Lietuvos gyventojų, žinančių, ką reiškia gyventi sveikai, dalies	9.4

		padidėjimas“	
5.	R.N.681	„55 metų amžiaus ir vyresnių Lietuvos gyventojų, manančių, kad jie atsakingi už savo sveikatą, dalies padidėjimas“	9.4
6.	R.N.646	„Darbuotojų, kurie gauna profesinės sveikatos paslaugas, dalis“	9.2
7.	P.N.602	„Mokymuose dalyvavę sveikatos priežiūros ir kiti specialistai“	9.3
8.	P.N.603	„Parengtos ir patvirtintos metodikos, tvarkos aprašai ir kiti dokumentai“	9.1, 9.2

24. Projekto parengtumui reikalavimai nėra taikomi.

25. Negali būti numatyti projekto apribojimai, kurie turėtų neigiamą poveikį lyčių lygybės ir nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos principų įgyvendinimui. Rekomenduojama, kad projektai prisidėtų prie lyčių lygybės principo įgyvendinimo ir (arba) skatinti nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos principo įgyvendinimą, t. y.:

25.1. Jei pasirenkamos vykdyti 9.1 ir (ar) 9.2 ir (ar) 9.4 ir (ar) 9.5 ir (ar) 9.6 projekto veiklos, vykdytojas turi įvertinti horizontaliųjų principų taikymą.

26. Neturi būti numatyti projekto veiksmai, kurie turėtų neigiamą poveikį darnaus vystymosi principo įgyvendinimui.

27. Pagal šį Aprašą valstybės pagalba, kaip ji apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (OL 2010 C 83, p. 47) 107 straipsnyje, ir de minimis pagalba, kuri atitinka 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo de minimis pagalbai (OL 2013 L 352, p. 1) nuostatas, neteikiama.

IV SKYRIUS

TINKAMŲ FINANSUOTI PROJEKTO IŠLAIDŲ IR FINANSAVIMO REIKALAVIMAI

28. Projekto išlaidos turi atitikti Projektų taisyklių VI skyriuje ir Rekomendacijose dėl projektų išlaidų atitikties ES struktūrinių fondų reikalavimams, kurios paskelbtos svetainėje www.esinvesticijos.lt, išdėstytus projekto išlaidoms taikomus reikalavimus.

29. Didžiausia galima projekto finansuojamoji dalis sudaro iki 100 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų.

30. Išlaidos turi atitikti Europos socialinio fondo finansavimo sritis. Galimas kryžminis finansavimas, skirtas Aprašo 9.2 veiklai vykdyti, iki 20 proc. priemonei tinkamų finansuoti išlaidų sumos.

31. Pareiškėjas ir (arba) partneris savo iniciatyva ir savo ir (arba) kitų šaltinių lėšomis gali prisidėti prie projekto įgyvendinimo.

32. Savo ir (arba) kitų šaltinių lėšomis prisidėdamas prie projekto įgyvendinimo projekto vykdytojas ir (arba) pareiškėjas gali deklaruoti projekto veiklose dalyvaujančių asmenų darbo užmokesčio išlaidas kaip nuosavą įnašą.

33. Projekto tinkamų finansuoti išlaidų dalis, kurios nepadengia projektui skiriamo finansavimo lėšos, turi būti finansuojama iš projekto vykdytojo ir (ar) partnerio (-ių) lėšų.

34. Pagal šį Aprašą tinkamų arba netinkamų finansuoti išlaidų kategorijos yra šios:

Išlaidų kategorijos Nr.	Išlaidų kategorijos pavadinimas	Reikalavimai ir paaiškinimai
1.	Žemė	Netinkama finansuoti

2.	Nekilnojamasis turtas	Netinkama finansuoti
3.	Statyba, rekonstravimas, remontas ir kiti darbai	Tinkama finansuoti tik įgyvendinant Aprašo 9.2 veiklą. Ši veikla gali būti finansuojama tik kryžminio finansavimo būdu, bet negali sudaryti daugiau nei 20 proc. nuo visų priemonei tinkamų finansuoti išlaidų sumos. Įgyvendinant šią veiklą apribojimai statybos, rekonstravimo, remonto ir kitiems darbams (išskyrus nurodytus šiame Aprašo punkte) netaikomi.
4.	Įranga, įrenginiai ir kitas turtas	Tinkama finansuoti
5.	Projekto vykdymas	<p>Tinkamų finansuoti projekto tiesioginių veiklų, kurių išlaidos nepriskirtos biudžeto 3 ir 4 kategorijoms, vykdymo išlaidos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektą vykdančio personalo darbo užmokesčio ir atlygio projektą vykdančiams fiziniams asmenims pagal paslaugų (civilines), autorines ar kitas sutartis išlaidos; - projektą vykdančio personalo komandiruočių, kelionių ar stažučių išlaidoms taikomi fiksuotieji įkainiai, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Kuro ir viešojo transporto išlaidų fiksuotųjų įkainių nustatymo tyrimo ataskaitoje (2015 m. balandžio 24 d. redakcija), prieiga per internetą: http://www.esinvesticijos.lt/docview/?url=/uploads/documents/docs/860_b60a7bc562b2d2a57135d39a39f62b86.doc - Aprašo 9.3 veiklai vykdyti užsienio komandiruočių (jeigu tokios bus reikalingos) išlaidos apmokamos taikant fiksuotus įkainius. Įkainiai nustatomi vadovaujantis Mokslinių išvykų išlaidų fiksuotųjų įkainių apskaičiavimo tyrimo ataskaita, patvirtinta Lietuvos mokslo tarybos pirmininko 2014 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. V-191 „Dėl Mokslinių išvykų išlaidų fiksuotųjų įkainių apskaičiavimo tyrimo ataskaitos patvirtinimo“ (su 2015 m. sausio 22 d. įsakymo Nr. V-17 pakeitimais). Ši ataskaita skelbiama http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/moksliniu-isvyku-islaidu-fiksuotuju-ikainiu-apskaiciavimo-tyrimo-ataskaita-1 - projekto veiklose dalyvaujančių asmenų darbo užmokesčio išlaidos (šios išlaidos galimos tik iš projekto vykdytojo ir (arba) partnerio nuosavo įnašo); - projekto veiklose dalyvaujančių asmenų komandiruočių, kelionių, dalyvavimo renginiuose ir pan. išlaidos; - galimybių studijos, tyrimų, studijų, metodikų rengimo, mokymų organizavimo ir vykdymo, leidybos ir panašios išlaidos; - mokymo ir ugdymo priemonių, kurios yra projekto vykdytojui ar partneriui priklausantis ilgalaikis turtas, nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos; - mokymo ir ugdymo priemonių bei kito trumpalaikio turto, išskyrus trumpalaikiam turtui priskiriamus baldus, įrangą ir įrenginius, kurie naudojami išlaiko savo pradinę formą ir išvaizdą ir gali būti priskiriami 4 biudžeto išlaidų kategorijai, pirkimo ir nuomos išlaidos, įrangos nuomos išlaidos; - kitos projekto veikloms įvykdyti būtinos išlaidos. - investicijų projektų parengimo išlaidos (taikoma tik Aprašo 9.2 veiklai). <p>Projektinio pasiūlymo ir paraiškos parengimo išlaidos yra netinkamos finansuoti.</p>
6.	Informavimas apie projektą	Tinkamos finansuoti tik privalomos informavimo apie projektą priemonės, nurodytos Aprašo 67 punkte.

7.	Netiesioginės išlaidos ir kitos išlaidos pagal fiksuotąją projekto išlaidų normą	Tinkama finansuoti. Netiesioginėms projekto išlaidoms apmokėti taikoma fiksuotoji projekto išlaidų norma apskaičiuojama pagal Projektų taisyklių 10 priedą.
----	---	--

35. Pajamoms iš projekto veiklų, gautoms projekto įgyvendinimo metu ir projekto tęstinumo laikotarpiu, yra taikomi reikalavimai, nustatyti Projektų taisyklių 36 skirsnyje.

36. Projekto vykdytojas, atsiskaitydamas už pasiektus stebėsenos rodiklius, privalo pateikti Įgyvendinančiai institucijai nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo apraše (įvardytame šio Aprašo 23 punkte) nurodytus dokumentus nustatytais terminais;

37. Veiklos gali būti pradėtos įgyvendinti ir išlaidos gali būti patirtos ir apmokėtos iki sutarties pasirašymo, bet ne anksčiau kaip 2014 m. sausio 1 d., su sąlyga, kad visos projekto veiklos nėra baigtos pareiškėjui pateikiant paraišką.

38. Išlaidos apmokamos taikant fiksuotuosius įkainius, turi atitikti šias nuostatas:

38.1. pagal fiksuotuosius įkainius apmokamos išlaidos turi atitikti Projektų taisyklių 35 skirsnį;

38.2. projektų, kuriems išlaidas numatyta apmokėti taikant fiksuotuosius įkainius, išlaidos apmokamos atsižvelgiant į projekto sutartyje nustatytus fiksuotuosius įkainius ir projekto vykdytojo pateiktus dokumentus, kuriais įrodomas pasiektas projekto kiekybinis rezultatas. Dokumentai, reikalingi pateikti dėl fiksuotųjų įkainių kiekybinių rezultatų pasiekimo, nurodomi projekto sutartyje.

V SKYRIUS

PARAIŠKŲ RENGIMAS, PAREIŠKĖJŲ INFORMAVIMAS, KONSULTAVIMAS, PARAIŠKŲ TEIKIMAS IR VERTINIMAS

39. Galimi pareiškėjai turi Ministerijai pateikti projektinį pasiūlymą iki Ministerijos kvietime teikti projektinį pasiūlymą nurodytos datos, pagal formą, nustatytą valstybės projektų atrankos tvarkos apraše, patvirtintame sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-761 „Dėl 2014–2020 metų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos valstybės projektų planavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

40. Jei pasirenkama vykdyti šio Aprašo 9.2 papunktyje įvardyta veikla, kartu su projektiniu pasiūlymu galimi pareiškėjai turi pateikti investicijų projektą, parengtą pagal Investicijų projektų, kuriems siekiama gauti finansavimą iš ES struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų, rengimo metodiką, taip pat jo priedus – sąnaudų ir naudos analizės ir (arba) sąnaudų efektyvumo analizės rezultatų lenteles (netaikoma, jeigu investicijos į turtą neviršija 300 000 eurų). Ši metodika skelbiama ES struktūrinių fondų svetainėje www.esinvesticijos.lt.

41. Jei pasirenkama vykdyti šio Aprašo 9.2 papunktyje įvardyta veikla, alternatyvų palyginimui ir optimalios alternatyvos pasirinkimo pagrindimui turi būti naudojamas Optimalios projekto įgyvendinimo alternatyvos pasirinkimo kokybės vertinimo metodikoje, kuri skelbiama ES struktūrinių fondų svetainėje www.esinvesticijos.lt, nurodytas projekto įgyvendinimo alternatyvos analizės metodas.

42. Jei pasirenkama vykdyti šio Aprašo 9.2 papunktyje įvardyta veikla, o investavimo objekto tipas – esamų pastato techninių ir funkcinių savybių pagerinimas, minimaliai turi būti išnagrinėtos ir palygintos šios projekto įgyvendinimo alternatyvos:

42.1. esamo pastato techninių bei funkcinių savybių pagerinimas;

42.2. esamo pastato pardavimas ir naujo, reikalingas technines ir funkcines charakteristikas turinčio pastato įsigijimas;

42.3. įrangos įsigijimas trūkstantoms techninėms ir funkcinėms veiklos charakteristikoms užtikrinti.

43. Aprašo 40-42 punktuose nustatyti reikalavimai netaikomi, jei projekte numatoma vykdyti tik Aprašo 9.1, 9.3, 9.4, 9.5 ir 9.6 papunkčiuose nurodytas veiklas.

44. Ministerija, įvertinusi projektinius pasiūlymus, priims sprendimą dėl valstybės projektų sąrašo sudarymo. Į valstybės projektų sąrašą gali būti įtraukti tik Projektų taisyklių 37 punkte nustatytus reikalavimus atitinkantys projektai. Pareiškėjai, kurių projektai įtraukti į valstybės projektų sąrašą, įgis teisę teikti paraišką finansuoti projektą.

45. Siekdamas gauti finansavimą pareiškėjas turi užpildyti paraišką, kurios forma nustatyta Projektų taisyklių 3 priede ir skelbiama ES struktūrinių fondų svetainėje www.esinvesticijos.lt.

46. Pareiškėjas pildo paraiškos formą ir teikia ją per Iš ES struktūrinių fondų bendrai finansuojamų Projektų Duomenų mainų svetainę (toliau – DMS) Įgyvendinančiajai institucijai Projektų taisyklių 12 skirsnyje nustatyta tvarka. Pareiškėjas prie DMS jungiasi naudodamasis Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platforma ir užsiregistravęs tampa DMS naudotoju.

47. Jei vadovaujančioji institucija laikinai neužtikrina DMS funkcinių galimybių ir dėl to pareiškėjai negali pateikti paraiškos ar jos priedo (-ų) paskutinę paraiškų pateikimo termino dieną, Įgyvendinančioji institucija paraiškų pateikimo terminą pratęsia 7 dienų laikotarpiui ir (arba) sudaro galimybę paraiškas ar jų priedus pateikti kitu būdu ir apie tai paskelbia Projektų taisyklių 82 punkte nustatyta tvarka.

48. Kartu su paraiška pareiškėjas turi pateikti šiuos priedus (Aprašo 48.1-48.3 papunkčiuose nurodytų paraiškos priedų formos skelbiamos ES struktūrinių fondų svetainės www.esinvesticijos.lt skiltyje „Dokumentai“, ieškant dokumento tipo „paraiškų priedų formos“):

48.1. Partnerio (-ių) deklaraciją (-as), jei projektą numatyta įgyvendinti kartu su partneriais (Partnerio deklaracijos forma integruota į pildomą paraiškos formą);

48.2. Pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokesčio tinkamumo finansuoti ES fondų ir (arba) Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis klausimyną;

48.3. Informaciją apie Projektų gaunamas pajamas, jei iš ESF finansuojamo projekto kryžminis finansavimas iki pajamų įvertinimo viršija 1 mln. eurų (taikoma, jeigu numatoma gauti pajamas);

48.4. Paraiškoje numatytas išlaidas pagrindžiančius dokumentus (komercinius pasiūlymus, sutartis, ir kt.);

48.5. Pareiškėjo ir (ar) partnerio įsipareigojimo padengti netinkamas finansuoti, tačiau šiam projektui įgyvendinti būtinas išlaidas, ir tinkamas išlaidas, kurių nepadengia projekto finansavimas, pagrindimo dokumentai (juridinio asmens valdymo organo, turinčio kompetenciją priimti atitinkamą sprendimą, Ministerijos kaip asignavimų valdytojos garantinis raštas, savivaldybės tarybos sprendimas, banko sąskaitos išrašas, paskolos sutartis, garantinis banko raštas ir kt.);

48.6. Viešųjų pirkimų dokumentus (taikoma, jei iki paraiškos pateikimo įvykdyti su projektu susiję pirkimai);

48.7. Jei projekte numatytos kryžminio finansavimo lėšos einamajam remontui, pareiškėjas turi pateikti šiuos dokumentus:

48.7.1. numatomų remontuoti patalpų nuosavybės teisę įrodantys dokumentai (VĮ Registrų centro išrašo, patvirtinančio pareiškėjo teisę į nekilnojamąjį turtą (disponavimo, valdymo, naudojimo), kuris tiesiogiai susijęs su projektu, kopija;

48.7.2. statinio brėžinių ir (arba) patalpų planų iš inventorinės bylos kopijas;

48.7.3. darbų aiškinamąjį raštą (išvardinti, kuriose patalpose, kokie darbai bus vykdomi, suskirstant į sustambintas veiklas: sienos, lubos, santechnika, elektros instaliacija, stogas ir t. t.).

49. Visi Aprašo 48 punkte nurodyti priedai turi būti teikiami per DMS (arba raštu, jei DMS funkcinės galimybės tuo metu nėra užtikrinamos). Jei priedai teikiami ne kartu su paraiška, jie turi būti pateikti iki paraiškai teikti nustatyto termino paskutinės dienos. Paraiškos pateikimo data ir laikas nustatomi pagal paskutinio pateikto priedo pateikimo datą ir laiką.

50. Paraiškų pateikimo paskutinė diena nustatoma valstybės projektų sąrašė.

51. Pareiškėjai informuojami ir konsultuojami Projektų taisyklių 5 skirsnyje nustatyta tvarka. Informacija apie konkrečius Įgyvendinančiosios institucijos konsultuojančius asmenis ir jų

kontaktus bus nurodyta Įgyvendinančiosios institucijos siunčiamame pasiūlyme teikti paraiškas pagal valstybės projektų sąrašą.

52. Įgyvendinančioji institucija atlieka projekto tinkamumo finansuoti vertinimą Projektų taisyklių 7, 14 ir 15 skirsniuose nustatyta tvarka, pagal Aprašo 1 priede „Tinkamumo finansuoti vertinimo lentelė“ nustatytus reikalavimus.

53. Paraiškos vertinimo metu Įgyvendinančioji institucija gali paprašyti pareiškėjo pateikti trūkstamą informaciją ir (arba) dokumentus. Pareiškėjas privalo pateikti šią informaciją ir (arba) dokumentus per Įgyvendinančiosios institucijos nustatytą terminą. Šis terminas neturi būti trumpesnis kaip 7 dienos ir ilgesnis kaip 14 dienų.

54. Paraiškos vertinamos ne ilgiau kaip 60 dienų nuo paraiškos gavimo dienos.

55. Nepavykus paraiškų įvertinti per nustatytą terminą (kai paraiškų vertinimo metu reikia kreiptis į kitas institucijas, atliekama patikra projekto įgyvendinimo ir (ar) administravimo vietoje), vertinimo terminas gali būti pratęstas Įgyvendinančiosios institucijos sprendimu. Apie naują paraiškų vertinimo terminą Įgyvendinančioji institucija informuoja pareiškėjus per DMS (arba raštu, jei DMS funkcinės galimybės tuo metu nėra užtikrinamos).

56. Paraiška atmetama dėl priežasčių, nustatytų Projektų taisyklių 14–16 skirsniuose. Apie paraiškos atmetimą pareiškėjas informuojamas per DMS (arba raštu, jei DMS funkcinės galimybės tuo metu nėra užtikrinamos) per 3 darbo dienas nuo sprendimo dėl paraiškos atmetimo priėmimo dienos.

57. Pareiškėjas sprendimą dėl paraiškos atmetimo gali apskusti Projektų taisyklių 43 skirsnyje nustatyta tvarka ne vėliau kaip per 14 dienų nuo tos dienos, kurią pareiškėjas sužinojo ar turėjo sužinoti apie skundžiamus Įgyvendinančiosios institucijos veiksmus ar neveikimą.

58. Sprendimą dėl projekto finansavimo arba nefinansavimo priima Ministerija Projektų taisyklių 17 skirsnyje nustatyta tvarka.

59. Ministerijai priėmus sprendimą finansuoti projektą, Įgyvendinančioji institucija per 3 darbo dienas nuo šio sprendimo gavimo dienos per DMS (arba raštu, jei DMS funkcinės galimybės tuo metu nėra užtikrinamos) pateikia šį sprendimą pareiškėjams.

60. Pagal šį Aprašą finansuojamiems projektams įgyvendinti bus sudaromos dvišalės sutartys.

61. Įgyvendinančioji institucija Projektų taisyklių 18 skirsnyje nustatyta tvarka parengia ir pateikia pareiškėjui projekto sutarties projektą bei nurodo pasiūlymo pasirašyti sutartį galiojimo terminą. Pareiškėjui per Įgyvendinančiosios institucijos nustatytą pasiūlymo galiojimo terminą nepasirašius sutarties, pasiūlymas pasirašyti sutartį netenka galios. Pareiškėjas turi teisę kreiptis į Įgyvendinančiąją instituciją su prašymu dėl objektyvių priežasčių, nepriklausančių nuo pareiškėjo, pakeisti sutarties pasirašymo terminą.

62. Įstaigos, kuriose bus įgyvendinamos šio Aprašo 9.2 papunktyje numatytos veiklos, turi užtikrinti, kad investicijų lėšomis įsigytas turtas būtų išlaikytas projekto įgyvendinimo metu ir dar ne mažiau kaip 5 metus projektui pasibaigus, o turtą praradus ar sugadinus jis būtų visiškai atstatytas.

63. Projekto vykdytojas turi apdrausti projekto įgyvendinimui skirtą ilgalaikį materialųjį turtą, kuris įsigytas ar sukurtas iš projektui skirto finansavimo lėšų, maksimaliu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų. Turtas turi būti apdraustas projekto įgyvendinimo laikotarpiui nuo tada, kai yra sukuriamas ar įsigyjamas. Draudiminio įvykio atveju projekto vykdytojas turi atkurti prarastą turtą, taip pat turi užtikrinti, kad tokio įsipareigojimo laikytūsi ir partneris (-iai).

64. Projekto sutarties originalas gali būti rengiamas ir teikiamas:

64.1. kaip pasirašytas popierinis dokumentas arba

64.2. kaip elektroninis dokumentas, pasirašytas elektroniniu parašu, priklausomai nuo to, kokią šio dokumentų formą pasirenka projekto vykdytojas.

65. Projekto sutartį pasirašo Įgyvendinančiosios institucijos – viešosios įstaigos Europos Socialinio fondo agentūros ir pareiškėjo įgalioti asmenys. Su pareiškėju sudarius sutartį, pareiškėjas tampa projekto vykdytoju.

VI SKYRIUS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO REIKALAVIMAI

66. Projektas įgyvendinamas pagal projekto sutartyje, kurios forma nustatyta Projektų taisyklių 4 priede, ir Projektų taisyklėse nustatytus reikalavimus. Projektui taip pat taikomi reikalavimai, nustatyti šiame Apraše.

67. Pasirašius projekto sutartį projekto vykdytojas privalo įgyvendinti informavimo apie projektą priemones, t. y.:

67.1. interneto svetainėje (jei projekto vykdytojas tokią turi) paskelbti informaciją apie įgyvendinamą projektą, apibūdinti jo tikslus, rezultatus ir informuoti apie finansavimą iš Europos socialinio fondo lėšų;

67.2. projekto įgyvendinimo pradžioje pakabinti bent vieną plakatą (ne mažesnę kaip A3 formato), kuriame turi būti pateikta informacija apie įgyvendinamą projektą ir finansavimą iš Europos socialinio fondo lėšų. Plakatas turi būti pakabintas visuomenei gerai matomoje vietoje (pavyzdžiui, prie įėjimo į pastatą).

67.3. kai organizuojami mokymai ar vykdomos kitos panašios projekto veiklos, užtikrinti, kad projektą įgyvendinantiems asmenims, projekto tikslinėms grupėms, projekto rezultatais besinaudojantiems asmenims būtų pranešta apie projekto finansavimą iš Europos socialinio fondo. Dokumentuose, skirtuose visuomenei ar projekto dalyviams informuoti, įskaitant dalyvavimo renginiuose patvirtinimo dokumentus ar kitus pažymėjimus, turi būti naudojamas ES 2014–2020 metų struktūrinių fondų ženklas ir informuojama apie finansavimą iš Europos socialinio fondo lėšų.

VII SKYRIUS APRAŠO KEITIMO TVARKA

68. Aprašo keitimo tvarka yra nustatyta Projektų taisyklių 11 skirsnyje.

69. Jei Aprašas keičiamas jau atrinkus projektus, šie pakeitimai, nepažeidžiant lygiateisiškumo principo, taikomi ir įgyvendinamiems projektams Projektų taisyklių 91 punkte nustatytais atvejais.